

Zprávy, informace, oznámení

Seminář na CMTF UP

V letním semestru (počínaje 9. únorem) začal na Cyrilometodějské teologické fakultě UP probíhat odborný interdisciplinární seminář na téma: **Dialog vědy a náboženství**.

Seminář vede dr. ing. F. Mikeš, vedoucí Eastern Laboratories, Inc., Springfield (MA), U.S.A., probíhá částečně prezenční a částečně distanční formou s využitím moderní technologie spojení pomocí elektronické pošty (e-mail) a s možností rozhovoru (talk modus) na listserveru UPOL.

Cílem je seznámit účastníky (studenty všech fakult UP) s aktuálním stavem již probíhajícího interdisciplinárního dialogu mezi přírodními vědami a náboženstvím (teologií) a orientovat je na hlubší studium některé z oblastí tohoto mnohostranného dialogu.

Rozsah semináře představuje dvě hodiny týdně v jednom semestru. Seminář bude ukončen závěrem letního semestru (květen–červen), a to seminární prací na zvolené téma z okruhu témat semináře, případně i ústní prezentací znalostí příslušné problematiky v kolokviu s instruktorem semináře.

-red-

Jen několik řádků...

Zed' postavená novým vysokoškolským zákonem

Moto: ...kolem nás a mezi námi nenápadně vyrůstají zdi nové a o nic lepší než ty, které padly. (Z novoročního projevu presidenta ČR V. Havla)

Ta zed' vyrostla přes noc se začátkem účinnosti nového vysokoškolského zákona mezi zaměstnanci rezortu ministerstva školství a zdravotnictví. Pokud jde o stravování nejvíce se dotkla bývalých zaměstnanců. Vznikl propastný rozdíl mezi cenou jednoho obědu, který zaplatí bývalý zaměstnanec Fakultní nemocnice a bývalý zaměstnanec lékařské fakulty.

Zatímco dříve byla jak LF, tak i FN příspěvkovou organizací, od ledna se situace změnila. Podle nového zákona se LF stala veřejnoprávní organizací. FN stále odvádí peníze do Fondu kulturních a sociálních potřeb (dále FKSP) a odtud peníze plynou mimo jiné i na částečnou úhradu ceny jídel v závodní jídelně. Nový zákon, kterým se fakulta musí řídit, FKSP nezná. Fakulta může přispívat zaměstnancům na stravu, nikoliv však důchodcům.

Platy ve školství nebyly a nejsou nijak vysoké, a tím i důchody nedosahují žádných závratných výšek. Rozhodně je obtížné představit si, že by si z nich mohli všichni důchodci platit každý den oběd v rozmezí 40–50 Kč. A tak nad cenami jídel stojí skupinky seniorů a v jejich očích je možné číst překvapení, zklamání a roztrpčení. Jejich kolegyně a kolegové, kteří pracovali v nemocnici, dál chodí do krásné jídelny. Marně se ohlížejí po svých školských spolustolovnících. Ti smutně odcházejí. Pro některé školské to bylo místo, kde se mohli denně potkávat se svými mladšími spolupracovníky, mohli prohodit pár slov a najíst se za příznivou cenu. Teď nemají nárok na slevu. Vyrostla zed', přes kterou se většina nedostane. Jistě se v duchu ptají jak to, že jsme najednou cizí? Mnozí seniori jsou dodnes aktivní, pracují, pomáhají, organizují a vše zadarmo nebo téměř zadarmo. Čítí to jako nevděk a on to také nevděk je. A tak člověku vyvstane v mysli známý citát: „Měřítkem kvality demokracie je právě to, jak se dovede postarat o slabé, utiskované, opomíjené“. Mysleli na to ti, kteří nový vysokoškolský zákon tvořili, předkládali a schvalovali?

J. Mačák

Nabídka stravy v menze

SKM UP nabízí studentům, zaměstnancům i cizím strážníkům možnost stravy v menze. Informace na tel. č. 563 8021, pí. Vodrážková.

-red-

Aktuální oznámení

V souladu s ustanovením §58 ods. 6 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, zveřejňuje Univerzita Palackého v Olomouci **výši poplatků spojených se studiem v akademickém roce 1999/2000**.

1. Základ pro stanovení poplatků spojených se studiem je **2 544 Kč**.

2. Studuje-li student déle, než je standardní doba studia zvětšená o jeden rok v bakalářském nebo magisterském studijním programu (i jde-li o souběh řádných studijních programů), činí poplatek za každý započatý měsíc studia **2 000 Kč v prvním roce placení a 8 000 Kč v dalších letech placení**.

3. Studuje-li absolvent bakalářského nebo magisterského studijního programu v dalším bakalářském nebo magisterském studijním programu (neplatí pro navazující magisterský program a souběh řádných studijních programů), činí poplatek **2 500 Kč ročně**. Pokud celková doba dalšího studia překročí standardní dobu studia, je výše poplatku stanovena podle bodu 3.

4. Poplatky za studium ve studijním programu pro cizince v cizím jazyce činí **3 000 až 7 000 EURO ročně**.

-red-

Z Kolegia rektora UP

Na posledním zasedání Kolegia rektora UP, které proběhlo 18. 2., se přítomní zabývali implementací vysokoškolského zákona. Dále vyslechli informace o evaluaci CRE a přípravě rozpočtu na rok 1999. (Podrobnější informace přineseme v příštím čísle.)

-map-

K chystané konferenci

Aege (největší evropská studentská platforma propagující evropskou integritu) a JEF-CZ připravují konferenci na téma *studentská mobilita, resp. program Erasmus v ČR*.

Konference se uskuteční od 26. do 28. 3. v Praze a cíle pořadatelé spatřují ve výměně dosavadních zkušeností se studenty z jiných evropských zemí, kteří již programem Erasmus prošli. Společně se pak pokusí najít řešení existujících problémů. (Uzávěrka přihlášek 28. 2.)

-map-

SKM UP nabízí

SKM UP nabízí studentům UP volná místa na kolejích (mohou se ubytovat i posluchači bez nároku na koleje). Zájemci, hlase se u referentek jednotlivých kolejí – na koleji Šmeralově, J. L. Fischera, B. Václavka, E. Rošického, případně na tel. č. 563 8009 a 522 6057.

-red-

Nabídka práce v časopisu

Demokratická aliance Romů ČR nabízí studentům UP praxi v redakční práci dětského romského časopisu Kereka, na základě oboustranné spokojenosti pak i zaměstnání redaktora. Kontakt: Demokratická aliance Romů ČR, Pošpíšilova 70, 757 01 Valašské Meziříčí.

-map-

Nabídka rekreace

SKM UP nabízí studentům, zaměstnancům i ostatním zájemcům rekreaci za výhodných cenových podmínek v střediscích Horní Udolí a Zlaté Hory.

Pobyť je vhodný pro rodinnou rekreaci, kolektivy i pro organizované ubytování dětí školských a zájmových zařízení. Je taktéž vhodný pro alergiky a astmatiky.

V střediscích se nabízí tělocvična, sauna, klubovna, v zimním období možnost sjezdového a terénního lyžování, v létě pak krásné vycházky do okolí, autovýlety aj.

Pro zaměstnance Univerzity Palackého a jejich rodinné příslušníky nabízí SKM UP výrazné slevy.

Bližší informace poskytnou pracovníci ubytovací kanceláře, tel. č. 522 6057.

-red-

O medailéřské tvorbě Z. Příkryla

Poslední číslo Numismatických listů (č. 4), jehož vydavatelem je Národní muzeum v Praze, přináší obsáhlý materiál o medailéřské tvorbě loňského sedmdesátníka prof. Z. Příkryla. Kromě osmistránkové zasvěcené studie Ivony Procházkové jsou jubilatovi věnovány i všechny čtyři strany přebalu a celkem 16 reprodukcí. Mezi nimi i portréty gen. Lafayette, G. Mahlera, W. A. Mozarta, Danta a dvě ražené medaile, vydané UP.

-ok-

Nabídka práce při řešení pilotních projektů

Vlastivědná společnost REGIO v Klatovech ve spolupráci s Okresním muzeem v Klatovech připravila pro rok 1999 na detašovaném pracovišti klatovského muzea v Chanovicích u Horažďovic pokračování pilotních projektů *Mládež na pomoc kulturnímu dědictví* a *Ekologická výchova na školách okresu Klatovy*.

Dle zájmu a konkrétních podmínek budou řešeny tyto dílčí projekty: Archeologický výzkum zámku v Chanovicích, Výzkum osídlení Černického potoku, Očista a konzervace sbírkových předmětů, Třídění archívních materiálů, Soupis, základní očista a konzervace mobiliářů kaplí, Realizace Expozice lidové architektury, Sanace zámečského parku v Chanovicích, Výzkum obcí Chanovicka.

Podrobné informace poskytně I. Sieberová nebo Mgr. L. Smolík (tel. č. 0186/26011 nebo 0603/267600, adresa: Vlastivědná společnost REGIO v Klatovech, Hostašova 1, 339 01 Klatovy IV).

-map-

Ceny studentům za rok 1998

Na Katedře teorie a dějin dramatických měn Filozofické fakulty UP byly uděleny *Ceny děkana FF UP*. Soutěž se uskutečnila 26. 5. 1998. Zúčastnili se jí tito soutěžící s následujícími pracemi: **Tereza Pogodová (4. roč):** *Komorní inscenace Státního divadla Oldřicha Stibora v Divadle hudby v první polovině sedmdesátých let (komorní činohra)*, **Radana Kovaříková (2. roč.):** *Hana Vítová v roli Elén. Hadrbolcové ve filmu Pytláková schovanka*, **David Chlupáček (3. roč.):** *Hermeneutický přímot k estetice hry*.

Porota ve složení doc. J. Štefanides (předseda), Mgr. V. Buchánek, Dr., a Mgr. K. Tabery rozhodla o následujícím umístění: **1. Tereza Pogodová, 2. Radana Kovaříková, 3. David Chlupáček**.

-red-

Jak dál univerzito?

Dokončení ze str. 1

Chybí „sebeevaluace“ kateder, písemná vyjádření senátů fakult, celé univerzity, více článků v novinách ZČU na toto téma, připomínky studentů. Sebelépe vypracovaný záměr zvenku má jen malou naději na uvedení v život.

4. Vnitřní uspořádání (struktura) je specifickou záležitostí každé univerzity, vázanou pouze příslušnými právními normami.

Doporučuje se, aby:

– bylo flexibilní a efektivní (musí umožňovat okamžitou nutnou i vhodnou reakci na rychlé změny ve společnosti),

– v jeho rámci byly jednoznačně definovány vazby mezi jednotlivými částmi celku,

– v jeho rámci byly jasně stanoveny povinnosti a z nich vyplývající práva všech zaměstnanců i studentů,

– zaručovalo vzájemnou informovanost a průhledné toky financí a materiálních zdrojů,

– umožňovalo žádoucí iniciativu zdola,

– zaručovalo určitou vyváženost hlavních částí.

Podle mého soudu současné vnitřní uspořádání ZČU s jediným správním aparátem a centrálním poskytováním služeb v hrubých rysech odpovídá uvedeným doporučením. Naše vlastní principy struktury univerzity (našeho rozsahu) jsou považovány za vhodné.

Patří mezi ně zejména:

– interfakultní působení kateder a jejich zbytečné nezdvojování,

– postupné rušení kateder „podpůrného“ charakteru a řazení odborných kateder k fakultě, dávající přirozenou možnost doktorandského studia daného oboru,

– střediskové hospodaření,

– smysluplné integrování činností při současné nejvyšší možné decentralizaci odpovědnosti a nezbytných rozhodovacích pravomocí,

– profesionalizace řízení odborů, sledující osvobození akademických pracovníků od manažerské a byrokratické činnosti,

– svěřování kompetencí shora dolů.

Uspořádání ZČU by evidentně prospělo:

– akreditace Fakulty humanitních studií,

– zaměření Fakulty pedagogické pouze (a to není vůbec málo) na přípravu učitelů základních škol,

– zřízení Správy účelových zařízení a Správy sociálních zařízení,

– vyčlenění autoprovozu celého ZČU do samostatného střediska s pevným sídlem,

– chápání katedry do všech důsledků jako základního článku pedagogické i odborné činnosti a jejího vedoucího jako garanta síly tohoto článku v rámci univerzity,

– další zprůhledňování dnes již solidně fungujícího střediskového hospodaření,

– přesuny některých kateder na jiné fakulty a snad zřízení nové katedry na fakultě elektrotechnické případně strojní,

– každodenní modlitba odpovědných funkcionářů:

„Bože, dej mi klid,

přijmout to, co změnit nemohu,

odvahou změnit to, co změnit mohu,

a možnost jedno od druhého rozoznat.

Amen.“

5. Aktivity by měly být úměrné možnostem univerzity a měly by odpovídat potřebám doby a zároveň i spádové oblasti, ve které univerzity působí.

Poznámka: audit nesleduje (ani nemůže) úroveň aktivit, ale zajišťuje, do jaké míry vedení instituce připravuje jejich rozvoj a vytváří mechanismy zjišťování a zvyšování jejich kvality. Jinak řečeno, jak dalece se vedení daří přenášet vizi rozvoje na zaměstnance a studenty.

Doporučuje se:

a) diverzifikovat vzdělávací aktivity:

– úrovní (bakalářská, magisterská, doktorandská),

– obsahem (širší nabídkou studijních programů),

– formami (řádné, distanční, celoživotní, příležitostné),

– absolvováním (využíváním kreditního systému trávit část studia v zahraničí);

b) provádět (nikoliv předstírat) výzkum:

– základní, kde jsou k tomu podmínky – kapacity lidské i materiální,

– cílený – při získání grantu,

– aplikovaný – hrazený z mimorozpočtových zdrojů,

– v rámci mezinárodní spolupráce participací na projektech,

– mezioborové orientování;

c) podílet se aktivně na životě a rozvoji spádové oblasti podle daných specifických podmínek, a to těsnou spoluprací s vybranými institucemi;

d) více využívat mezinárodních styků i mimo rámec vzdělávacích a výzkumných aktivit;

e) prodávat výsledky práce zaměstnanců.

Na ZČU bude vhodné věnovat větší péči formě distančního studia. Dále je nutné pokračovat v otevírání možností (alespoň částí) studia v cizích jazycích.

Rovněž je nutné vyvíjet trvalý tlak na vedoucí kateder – garanty úrovně pedagogické i odborné činnosti. Tu by pak měli dokládat pečlivou přípravou a dokončováním projektů. Výměna nefungujících vedoucích kateder by měla být možná. Nutné je též připravovat lepší podmínky pro práci nadějných absolventů doktorandského studia, snad jediné trvalejší záruky zvyšování vědecké potence ZČU.

6. V zajišťování všech činností (investiční, správní, vytváření materiálních i personálních podmínek dalšího rozvoje, propagační, vydavatelské, poradenství studentů, marketingové, informační ap.) se sleduje efektivita i využívání zpětné vazby.

Doporučuje se:

a) posilovat vědomí zaměstnanců, že smyslem jejich práce je plně „uspokojování zákazníků“ jak v čase, tak v kvalitě,

b) vytváření účelových motivačních fondů,

c) rovnoměrné rozvržení náplně práce všech zaměstnanců,

d) přiměřené zapojení studentů,

e) získávání podpory univerzitního „okolí“.

Slabým článkem řetězu v tomto směru na ZČU (podle mne) jsou:

a) nedostatečně prováděné kontroly plnění základních povinností a ukládaných úkolů,

b) nevhodně obsazené funkce vyžadující iniciativu a nápaditost,

c) mezery v koordinaci činnosti jednotlivých středisek, z nichž některá jsou příliš rozsáhlá k efektivnímu řízení a kontrole,

d) nepřesně stanovené základní pracovní povinnosti, práva a pravomoci,

e) dezintegrovaná tendence některých částí.

ZČU by prospělo (podle mého názoru):

– dokončování výstavby areálu včetně knihovny, fakult, domu služeb, sportovišť, malé botanické zahrady ap.,

– případná výstavba kolejí v areálu formou „výměny“ za koleje ve městě, které by mohly sloužit městu jako malometrážní byty,

– skutečné univerzitní knihkupectví v Plzni,

– dokončení výstavby bytů pro perspektivní pracovníky,

– vytvoření mezinárodního konferenčního centra a střediska školení doktorandů v Něčtiněch,

– změnit způsob provozu menz na služby restauračního charakteru,

– více projektů nejrůznějšího charakteru s čtenějšími navrhovateli,

– pokračování v úspěšně se rozvíjející propagační činnosti.

7. Univerzita je společenství zaměstnanců a studentů. Sledují se vzájemné vztahy. Doporučuje se nenásilné organizování celouniverzitních společenských, kulturních i sportovních setkávání.

Na ZČU takové akce existovaly a existují. A o těch, kterých jsme se nemohli účastnit, víme díky našim novinám. Hlavně pište.

Neváhejte přijít s vlastním podnětem. Pomůže to vám i univerzitě, a to i v případě, že nenajdete ihned potřebné pochopení.

Doc. RNDr. J. Holenda, CSc.

Události

Prezentace encykliky „Fides et ratio“ na CMTF UP Olomouc

Dokončení ze str. 1

Prezentace se zúčastnilo asi šedesát zájemců z řad studentů i vyučujících CMTF UP a několik dalších hostů. Účastníci byli seznámeni s obsahem a významem encykliky pro teologii i filozofii a pro současnou kulturu. Prezentaci provedli vyučující z Katedry systematické teologie CMTF UP (doc. ThDr. C. V. Pospíšil, ThLic. R. Machan a dr. ing. E. Krumpolc, CSc.) a z Katedry filozofie (doc. PhDr. K. Říha), a to formou čtyř asi půlhodinových přednášek, po nichž následovala zajímavá diskuse.

Encyklika byla rozebírána z hlediska filozofie, fundamentální teologie a dogmatické teologie. Doc. ThDr. Pospíšil připojil ke svému výkladu také seznámení s vatikánským dokumentem „Ad tuendam fidem“ („K ochraně víry“), který stanoví klasifikaci věroučných prohlášení učitelského úřadu církve z hlediska jejich závažnosti a trvalé platnosti. Význam prezentace těchto dokumentů je o to větší, že jde o nejnovější závažné dokumenty církve, které zatím nebyly u nás publikovány.

E. Krumpolc

Bohémystická párty

Pod tímto „mystickým“ názvem proběhla 16. 2. v sále řepčinské restaurace U Pelikána akademicko-literární-hudební akce studentů a pedagogů Katedry bohémistiky FF UP. V úvodu se uskutečnilo pasování posluchačů I. ročníku této katedry do stavu bohémistů. To provedl PhDr. J. Schneider se svými pomocníky z řad starších studentů (na snímku). Dále následovaly literární parodie, skeče a soutěže. Vše bylo proloženo hudební produkcí tří kapel, převážně studentských. Byl zde také rehabilitován největší olomoucký spisovatel Chrlon Brloň, doposud vesměs neznámý...

Text a foto T. Jemelka

Katedra výtvarné výchovy PdF UP v uplynulém semestru

V minulém semestru orientovala Katedra výtvarné výchovy tradičně svou činnost na rozvíjení studentských aktivit, prezentaci jejich tvorby a na spolupráci s příbuznými institucemi, které by umožnily výměnu zkušeností mezi učiteli a studenty. V září 1998 navštívil doc. P. Herynek v rámci programu Erasmus-Sokrates helsinskou Univerzitu umění a designu. O svém pobytu připravil zajímavou informativní přednášku s diaprojekcí. S helsinskou Univerzitou, patřící mezi nejlepší svého druhu v Evropě, bylo dosaženo dohody o výměně studentů a učitelů na následující tři roky.

Výsledkem spolupráce mezi Univerzitou Palackého a St. Cloud Univerzity (Minnesota, USA) byl studijní pobyt šestnácti amerických studentů a jejich profesorky B. Madsenové na Katedře výtvarné výchovy PdF UP, který proběhl v zimním semestru a byl ukončen výstavou výtvarných prací v prostorách galerie ve Zbrojnici (viz předchozí čísla ŽUP).

V listopadu 1998 zorganizovala doc. D. Puchnarová třídní workshopy pro studenty KVV pod vedením hostujících umělců-pedagogů. Figurální kresbu vedl prof. B. Jirků z VŠUP Praha a fantazijní kresbu a malbu Mgr. I. Kosková ze ZUŠ Olomouc. Tyto semináře pomáhají studentům zdokonalit techniku kresby. Zvládnutí kresebné techniky je výchozím předpokladem k rozvíjení jejich dalších výtvarných možností. Výsledné práce jsou souborně prezentovány v prostorách KVV PdF UP na Václavském náměstí. Práce z předchozích ročníků byly vystaveny v Galerii Student na PdF OU v Ostravě.

Výsledkem spolupráce mezi olomouckou a ostravskou fakultou se stala zejména výstava studentských prací, která proběhla v listopadu 1998 v Galerii Della v Ostravě, pod názvem Konfrontace III a volně navázala na výstavy studentů AVU a VŠUP Praha. Projekt byl koncipován jako společná výstava grafických listů ateliéru prof. Ě. Ovcáčka z Katedry výtvarné tvorby PdF OU a prací, které vznikly v ateliéru grafiky na Katedře výtvarné výchovy PdF UP pod vedením doc. O. Michálka.

V měsících říjnu až prosinci proběhly také v Galerii před Děkanátem PdF UP dvě výstavy voskových batik z výuky textilní tvorby Mgr. T. Šteiglové, na téma Pod povrchem a Metamorfózy. Prokázaly schopnost studentů vyrovnat se s náročnou technikou a využít i v textilu bohatou představivost a řemeslnou dovednost.

Aktivity katedry výrazně rozvíjeli rovněž sami studenti. M. Vlachová, studentka pátého ročníku, se stala řešitelkou grantového projektu s názvem *Soustředěný sochařský seminář*. Řešitelka zorganizovala koncem léta pracovní seminář, zaměřený na sochařskou tvorbu v kameni, jehož se zúčastnilo sedm studentů KVV PdF UP a dobořná poradkyně M. Hartlová, studentka oboru sochařství na FAVU v Brně.

V průběhu semináře, který se konal v prostoru pískovcového lomu Dubenec u Dvora Králové, vytvořili studenti řadu soch, ze kterých na závěr uspořádali výstavu v exteriéru, nedaleko lomu. Realizovaný projekt poskytl účastníkům možnost kamenosochařské tvorby a rozšířil jejich zkušenosti o práci v materiálu.

Významné ocenění – cenu rektora, získal v kategorii umělecká tvorba student druhého ročníku J. Buchta, za cyklus plastik zvířat. Jedná se o skulptury realizované v netradičním materiálu (porosylíkat ytong). Sochy jsou vyzrále tvarově stylizovány a svědčí o hlubokém zájmu o sochařskou tvorbu.

Zakončení zimního semestru na Katedře výtvarné výchovy PdF UP je tradičně spojeno s Bakchanáliemi – předvánočním setkáním a rituálním přijímáním prvního ročníku. Program mimo jiné tvořily autorské klipy studentů (J. Tichotová, V. Franta, S. Kotůlková a M. Vlachová) a výtvarná akce Mgr. V. Havlíka: Mládenec a jeho nevěsty. Studenti i učitelé tak pravděpodobně naposledy prožili v radosti adventní čas v krásném prostředí bývalého kapituluního děkanství. Lze jen doufat, že další přechodné prostory Katedry výtvarné výchovy budou neméně podnětné pro tvůrčí i badatelskou práci studujících i jejich učitelů.

O. Badalíková

Výročí

Životní jubileum prof. RNDr. Bronislava Hlůzy, CSc.

Dne 8. března 1999 se dožívá významného životního jubilea vedoucí Katedry přírodopisu a pěstitelství PdF UP prof. dr. B. Hlůza, CSc., rodák z Loštic (1929). Dráhu vysokoškolského pedagoga nastoupil v Olomouci v roce 1959.

Již od gymnazijních studií jeho zájem směřoval k botanice a mykologii. V 60. a 70. letech spolupracoval s Čsl. národním komitétem na mezinárodní akci „Mapování 100 druhů evropských makromycetů“. Jubilantovo zaměření zahrnuje pedagogickou práci, činnost vědeckou, odbornou a popularizační a bohaté veřejné působení. Řadu let byl mimo jiné okresním konzervátorem Státní ochrany přírody, 25 let zastával funkci předsedy biologické sekce Vlastivědné společnosti muzejní v Olomouci, je předsedou komise pro prodej hub při OHES v Olomouci, je členem několika vědeckých a odborných společností, od roku 1997 je členem výboru České vědecké společnosti pro

mykologii. Na katedře založil a stále doplňuje botanický a mykologický herbář, zařazený do mezinárodního soupisu herbářů. Je třeba vzpomenout i jeho dlouholeté pedagogické a vědecké kontakty se zahraničím.

Jako soudní znalec a expert pro otravy houbami spolupracuje mnoho let s Ústavem soudního lékařství LF UP i s dalšími zdravotnickými zařízeními. V Olomouci každoročně uskutečňuje přednášky a exkurze pro veřejnost, při nichž se uplatňuje jubilantovo řečnické a pedagogické mistrovství. Pracovitost, svědomitost, obětavost a skromnost se smyslem pro humor ho činí příkladným vedoucím pracovníkem s přirozenou autoritou, oblíbeným učitelem a milým společníkem.

Prof. B. Hlůza se dožívá životního jubilea v čínorodé pracovní aktivitě v kruhu spolupracovníků a studentů. Ze srdce mu přejeme zdraví ke splnění jeho životních cílů.

Spolupracovníci katedry

Z vědeckých pracovišť UP**Problém rezistence bakterií k antibiotikům**

MUDr. Milan Kolář vede Antibiotické středisko na Ústavu mikrobiologie LF UP (viz též ŽUP č. 10 a 11). V jeho pracovně svítí monitor počítače, napojený do ústavní databáze a nemocniční sítě. Na stole jsou dva telefony. Volají sem lékaři z Fakultní nemocnice a zdravotnických zařízení regionu. Důvodem je odborná konzultace o volbě správného antibiotika v léčbě, o jeho dávkování a riziku vedlejších účinků u jednotlivých pacientů.

Cím to je, pane doktore, že antibiotikum někdy v léčbě selže?

Důvodů je více. Jedním z nejdůležitějších je to, že se bakterie přizpůsobují léčivům a získávají rezistenci. Při jejich množení dochází s velmi nízkou četností ke genetickým změnám – mutacím v bakteriální DNA. Je to třeba jen jedna bakterie z milionu, ale mutace ji umožňuje v přítomnosti antibiotika přežít, zatímco ostatní bakterie jsou usmrceny. Množením této bakterie pak vzniká subpopulace rezistentních bakteriálních kmenů, zdroj další infekce vzdorující léčbě tímto antibiotikem.

To znamená, že podávání antibiotik vyvolává v bakteriálních populacích výběr, následně množení a šíření rezistentních subpopulací?

Tento efekt nazýváme selekční tlak. Je to přirozený, ale velice nežádoucí důsledek antibiotické léčby. Některé bakteriální kmeny (subpopulace) mají dokonce sdruženou rezistenci k více, třeba i šesti různým antibiotikům.

Jak se s tím medicína vyrovnává?

Tím, že má k dispozici mnoho antibiotik různých typů a z nich vybírá ty, které nejlépe účinkují na bakterie vyvolávající chorobu konkrétní osoby a jsou tedy skutečně k léčbě vhodné.

Jak se to zjistí?

Klinické vzorky (moč, krev, míšní mok atd.) se na našem ústavu vyšetřují mikroskopicky a kultivačně. Tyto metody umožňují určit druh (species) bakterie. U patogenních bakterií je současně určena citlivost na různá antibiotika. Výsledky jsou ukládány v ústavní databázi a jsou sdělovány ošetřujícímu lékaři. Jsou pro něj podkladem k racionální antibiototerapii.

Při velkých počtech vyšetření, jak o nich referoval doc. MUDr. Hájek, CSc. (ŽUP č.10 a 11), musíte mít v databázi obrovský počet údajů.

Tyto údaje jsou materiálem k mé práci: monitorování a analýza vývoje rezistence nejdůležitějších bakteriálních patogenů k antimikrobním preparátům. V současné době dochází celosvětově k neustálému vzestupu bakteriální rezistence. Objevují se stále nové bakteriální kmeny s nebezpečnými vzorci rezistence, které tu dříve nebyly.

Mohl byste uvést příklad?

Zajímáme se např. o bakterie, jejichž rezistence spočívá v produkci tzv. širokospektrých beta-laktamáz. To jsou hydrolytické enzymy štěpící terapeuticky velmi účinná antibiotika, jako jsou cefalosporiny III. i IV. generace, na neúčinné produkty. Právě na našem pracovišti byl poprvé v ČR popsán výskyt těchto enzymů u kmenů *Klebsiella pneumoniae* a vypracován návod na praktické řešení tohoto problému na nemocničním oddělení. Toto řešení spočívá v důsledné kontrole kmenů s fenotypem rezistence, umožňujícím vyslovit podezření na produkci těchto enzymů. Následuje laboratorní ověření a okamžitá změna v aplikaci antibiotik na příslušném oddělení spolu s důslednou realizací hygienicko-epidemiologických režimů.

Další prioritou našeho výzkumu je nalezení pozitivní korelace selekčního tlaku antibiotik a chemoterapeutik s nárůstem bakteriální rezistence. V této problematice se nám podařilo prokázat vztah mezi aplikací cefalosporinů III. generace a produkcí širokospektrých β -laktamáz u některých enterobakterií v souvislosti s konkrétními léčebnými postupy u našich pacientů.

Také vankomycin-rezistentní enterokoky se stávají významným terapeutickým problémem. První nálezy těchto bakteriálních kmenů v ČR jsou opět z našeho pracoviště. Jejich objevení je výsledkem selekčního tlaku některých antibiotických skupin, hlavně pak glykopeptidových antibiotik.

To má ovšem závažné praktické důsledky.

Od zjištění nebezpečných bakteriálních druhů se odvíjí antibiotická politika. Jejím cílem je racionální aplikace antibiotik ve zdravotnických zařízeních. A jejím předpokladem je analýza dynamiky selekčních tlaků antibiotik, monitorování četnosti výskytu jednotlivých bakteriálních patogenů a jejich rezistence k antimikrobním preparátům. Výsledky analýzy umožňují zavočas rozpoznat nepříznivé trendy ve vývoji bakteriální rezistence (na oddělení, v nemocnici, v regionu) a omezit nebo

i zabránit šíření kmenů s nebezpečnými profily rezistence.

Jak?

Obvykle aplikací jiných antibiotik s nižším selekčním tlakem.

Má váš výzkum rezistence grantovou podporu?

V letech 1997 a 1998 jsme byli zapojeni do dvou mezinárodních projektů, sledujících rezistenci vybraných bakteriálních patogenů k antimikrobním přípravkům (Micromax – Francie, Artemis – USA). V rámci této problematiky jsem pracoval jako hlavní řešitel na dvou projektech IGA MZ: Charakteristika gramnegativních bakterií nosokomiálního původu rezistentních na fluorochinolony a aminoglykosidy (obhájce v kategorii B) a Vztah spotřeby antibiotik k dynamice nárůstu rezistence (obhájce v kategorii A).

Jaké jsou publikační výstupy vašeho výzkumu?

Vybrané výsledky byly v r. 1998 prezentovány na posterech v zahraničí (Susceptibility of ESBL-positive strains of *Klebsiella pneumoniae* to cephalosporins, 2nd European Congress of Chemotherapy and 7th Biennial Conference on Antimicrobial Agents and Chemotherapy, Hamburg, Germany; Detection of ESBL-positive strains of *Klebsiella pneumoniae* by E-test. 38th Interscience Conference on Antimicrobial Agents and Chemotherapy, San Diego, California, USA). V tisku máme práci Incidence and possibility of identification of extended spectrum β -lactamases in gramnegative rods isolated from common clinic material (Kolář, M., Hájek, V., Látal, T., in *Antiinfective Drugs and Chemotherapy*). Naše zkušenosti s praktickou realizací antibiotické politiky jsou prezentovány v práci Kolář, M., Látal, T., *Antibiotic Policy and Practical Implementation (Infection Control and Hospital Epidemiology, v tisku 1999)*.

Co říci na závěr. Je zřejmé, proč je zapotřebí vyvíjet nová antimikrobní léčiva, proč jich musí mít lékař k dispozici dostatečný výběr a proč je nutno zvolit správné antibiotikum a ev. jej obměnit. Důvodem je, že mikroby se léčivům geneticky přizpůsobují a stávají se k nim rezistentní. Výzkum bakteriální rezistence a dynamiky jejího vývoje ilustruje těsné spojení teoretického výzkumu s praktickou medicínou.

-mh-

Univerzita III. věku informuje**Letní semestr začal i pro studenty seniory**

Dne 15. 2. začala výuka nejen na všech fakultách Univerzity Palackého, ale i na univerzitě 3. věku. Přednášky pro seniory se v učebnách filozofické fakulty, lékařské fakulty, fakulty tělesné kultury a v besedním sále Muzea umění konají každý den (kromě pátku) vždy v odpoledních hodinách.

Akademickou obec bude možná zajímat, že se každoročně na výuce v I. ročníku a v jednotlivých specializovaných běžích U3V podílí kolem 85 učitelů ze všech fakult UP. Podle počtu přednášejících je nejvíce zastoupena FF (30), následuje LF (23), FTK (15), PdF (8), fakulty teologická a právnická jsou zastoupeny dvěma přednášejícími.

Pro ty z členů akademické obce, kteří neměli dosud příležitost zapojit se do výuky U3V, uvádíme základní informace o jejím obsahovém zaměření a organizaci. Obsah I. ročníku tvoří přednášky různého zaměření (např. o zdravotní problematice, o sociologických a psychologických aspektech vzdělávání ve starším věku, o aktuálních poznatcích v oblasti přírodních věd, práva apod.). Přednášky v 2. a 3. ročníku jsou tematicky jednotné. V současné době

se na olomoucké univerzitě 3. věku realizují čtyři tzv. specializované běhy, které garantují buď fakulta, nebo katedry. Tak např. lékařská fakulta realizuje cyklus přednášek nazvaný „Cesta za zdravím“, který je věnován otázkám souvisejícím s udržením zdraví a s prevencí onemocnění a také aktuálním problémům medicíny. Fakulta tělesné kultury pojmenovala cyklus, který realizuje, „Cesta za zdravím – regenerace lidského organismu pohybem“ a v souladu s tímto názvem se snaží mobilizovat potenciál starších lidí prostřednictvím pohybových aktivit.

Na specializovaných běžích, které jsou realizovány na FF se podílejí vždy jednotlivé katedry. Opakovaně vyvolává největší zájem seniorů běh věnovaný společenským vědám, na němž participují katedry sociologie a andragogiky, psychologie, historie a katedra občanské výchovy PdF spolu s katedrou politologie a evropských studií FF. Velké pozornosti se těší i běh nazvaný „Kultura na Moravě a v Olomouci v minulosti a přítomnosti“, který zabezpečují uměnonovědné katedry – jmenovitě Katedra teorie a dějin výtvarného umění, Katedra muzikologie spolu

s Katedrou hudební výchovy PdF a Katedra teorie a dějin dramatického umění. Posledně jmenovaná katedra si zaslouží zvláštní uznání, protože v tomto studijním roce připravila pro posluchače U3V program na dva semestry: zimní semestr garantovala sekce divadelní vědy, letní zabezpečuje sekce filmová. Naše studenty možná překvapí odpovědnost, s níž lidé staršího věku ke studiu přistupují. O jejich zájmu svědčí počet těch studentů, kteří se nespokojují jen s poslechem přednášek, ale volí náročnější variantu studia a skládají kolokvia. Jeho formu určuje fakulta nebo katedra, která zabezpečuje příslušný specializovaný běh. Na LF, kde kolokvium realizují formou písemného testu, vykonalo v zimním semestru kolokvium 26 studentů seniorů (tj. 57% z celkového počtu). Na katedře historie, která zabezpečovala v zimním semestru program v rámci specializovaného běhu věnovaného společenským vědám, projevilo zájem ovykonání kolokvia 23 studentů (42 %).

Co říci závěrem? Snad jen to, že organizátoři vzdělávacích aktivit pro seniory rádi přivítají všechny náměty pro další činnost olomoucké univerzity 3. věku.

A. Petřková

Na pultech knihkupectví

Katolická moderna bez mýtů, předsudků a iluzí

Grantová podpora zajímavým vědeckým projektům, ať už univerzitním nebo fakultním, začíná nést své první viditelné a nutno podtrhnout kvalitní plody. Tak byla před časem finančně podpořena idea probádat českou Katolickou modernu, jejímž hlavním iniciátorem byl doc. Pavel Marek. Kromě iniciační konference v Prostějově – místa dlouholetého působení jednoho z nejvýznamnějších představitelů Katolické moderny Karla Dostála-Lutinova – bylo hlavním výsledkem obou zmínovaných grantů vydání dvou knih: první z nich je velmi zdařilou monografií o Karlu Dostálovi-Lutinovi, druhá je souhrnem článků k tématu pod názvem „Apologetové nebo kacíři?“.

Čtenář obou prací je překvapen šíří Markova pramenného záberu, ale i schopností komparovat jev české Katolické moderny s obdobným hnutím mezi katolickým kněžstvem takřka v celé katolické Evropě. Zatímco se dosavadní odborné pokusy soustředily především na literární stránku děl katolických modernistů, Markovy práce téma analyzují metodami „klasického“ historika, jenž se nezabývá interpretací uměleckých děl, ale hodnocením biografii jednotlivých autorů. Literární tvorbu Karla Dostála-Lutinova totiž shrnuje pracov-

ník brněnské pobočky Ústavu jazyka českého dr. Ladislav Soldán.

Sborník studií a materiálů je jakýmsi úvodem k pochopení tohoto literárního směru, velice cenná se mi především jeví kapitola o problematice modernismu v církvi, kde je rozzebrána zahraniční inspirace modernistů a její ideové kořeny. Postupně je čtenář doveden od formování Katolické moderny na našem území přes poměr k právě vznikající Křesťansko-sociální straně lidové až k významné osobě Karla Dostála-Lutinova. V části, kde jsou publikovány materiály nacházíme některé dopisy, jež si vyměnil Karel Dostál-Lutinov s Jindřichem Šimonem Baarem a Sigismundem Bouškou. Zajímavé jsou rovněž dokumenty k polemice o významu arcibiskupa Kohna. Už v těchto několika studiích se projevuje Markova snaha po periodizaci Katolické moderny a po zařazení do širšího společenského kontextu v našich zemích (viz kapitola „Recepte idejí katolického modernismu na našem území“).

Biografie o Karlu Dostálovi-Lutinovi však znovu uvedené jevy shrnuje a doplňuje o cenné detaily z Dostálova života. Nadto se čtenář dozví i mnohé jiné zajímavosti z českého společenského života na Moravě na přelomu 19. a 20. století: jde např. o politickou roli města Prostějova, o fungování církevní hierarchie na Moravě, o komplikované vztahy mezi jednotlivými modernisty. Marek postupuje osvědčeným „biografickým“ způsobem: sleduje svého hrdinu od narození až do smrti, přičemž ho uvádí do jeho jednotlivých životních prostředí s poučenou akribií. Dostálove prostředí totiž zná víc než dostatečně: po více než dvacet let se zabýval prostějovskou historií minulého a tohoto století, důvěrně zná prostějovskou sociální situaci i snahy prostějovských politiků hrát určující roli v politice moravské země.

Stejně poučeně ale sleduje Dostála v Kroměříži a Olomouci na studiích a v Novém Jičíně, kde působil jako kaplan.

Základní mezník Dostálova života vidí Marek v založení časopisu *Nový život*, do nějž začali psát příznivci Katolické moderny snažící se o propojení modernistického hnutí s křesťansko sociálním a křesťansko demokratickým proudem české politiky. Právě toto rozšíření základny, společně s konstituováním levého křídla modernistů (tzv. rozvojistů), vedlo podle autora k radikalizaci církevně reformního hnutí a jeho perzekuci ze strany vysoké církevní hierarchie. Dostál přispěl svou činností v roce 1904 k odvolání olomouckého arcibiskupa ThDr. T. Khona. Dostálovy aktivity byly zbrzděny v důsledku zákazu Katolické moderny encyklikou Pascendi (1907). V roce 1906 vyvolal tzv. Judovu aféru, která se stala první českou diskusí o svobodě projevu (výrazně do ní zasáhli i T. G. Masaryk). Po 1. světové válce patřil Dostál k předním organizátorům hnutí katolických kněží, které vyvrcholilo vznikem Československé církve. Přesto zůstal v římskokatolické církvi a intenzivně usiloval o zavedení bohoslužby v českém jazyce.

Markovy studie patří k tomu nejlepšímu, co olomoucká univerzitní historiografie je v současnosti schopna nabídnout. Podpora Palackého univerzity při vydávání jeho studií je tudíž velmi cenná a chválehodná.

(Pavel Marek – Ladislav Soldán: *Karel Dostál-Lutinov bez mýtů, předsudků a iluzí. Nástin života a díla vůdčí osobnosti českého Katolického modernismu. Třebíč, Arca JiMfa 1998. 472 s.; Pavel Marek: *Apologetové nebo kacíři? Studie a materiály k dějinám české Katolické moderny. K 100. výročí sjezdu Katolické moderny na Velehradě 1899. Rosice, Gloria 1999. 200 s.*)*

Mgr. D. Schallner

Vydavatelství UP

Lednové tituly Vydavatelství UP

1. ACTA

Produkce vydavatelství byla v tomto měsíci ve znamení ACT. Byly vydány tyto nové řady:
Acta Musicologica Olomucensia IV, FF UP, 225 str.
Acta Historia Artium II, FF UP, 180 str.
Acta Gymnica XXVIII, FTK UP, 225 str.

2. Nové publikace

František Krutský, *Algebra I*, 2. vyd., 268 str.
Marie Csiriková, Eva Vysloužilová, *Translatologická lexikálně gramatická a aktivizující cvičení*, 1. vyd., 81 str.
František Havelka, *Muzikolog a počítač*, 1. vyd., 120 str.
Miroslav Chráska, *Základy výzkumu v pedagogice*, dotisk 2. vyd. z roku 1998, 260 str.
František Vaverka, *Základy biomechaniky pohybového systému*, dotisk 2. vyd. z roku 1997, 40 str.

3. Brožura – Univerzita Palackiana Olomucensis (1. vyd., 37 str.)

Brožura je zajímavá a nápaditě připravená, je určena především k propagaci toho, co Palackého Univerzita nabízí budoucím studentům, ale zároveň informuje i nejširší veřejnost a zahraniční hosty o nejdůležitějších meznících své historie a především o období po roce 1946, kdy byla obnovena v plném rozsahu a dostala současný název. Polistopadové období znamená pro univerzitu nejdůležitější etapu jejího rozvoje, protože navazuje četné mezinárodní kontakty a podporuje tak výměnu myšlenek a vědomostí. Univerzita má v současnosti sedm fakult, 900 učitelů a asi 12 000 posluchačů. Podrobnější údaje je možno získat v uvedené brožurě, která je mj. doplněna mnoha zajímavými fotografiemi, kresbami a mapkou, na níž jsou znázorněny všechny univerzitní objekty.

Na zhotovení se podílel tým odborníků z mnoha profesí, což se projevilo na kvalitě uvedené publikace.

-oup-

Diskuse, názory, ohlasy

Jmenování nových profesori vysokých škol

Česká tisková kancelář ve středu vydala zprávu o tom, že prezident republiky s účinností od 15. prosince 1998 jmenoval 79 profesorů vysokých škol. Noví profesori přijali své dekrety z rukou ministra školství, mládeže a tělovýchovy Eduarda Zemana, kterého prezident slavnostním aktem pověřil. Lituji, zpráva není z jedné poloviny přesná.

V úterý 2. února 1999 se v historické Velké aule pražského Karolina skutečně shromáždili noví profesori českých a moravských vysokých škol za účasti svých blízkých a v přítomnosti rektorů vysokých škol – vrcholných představitelů akademické obce i předsedů vysokoškolských reprezentací – České konference rektorů a Rady vysokých škol. Na druhé straně tohoto aktu byl tradičně a logicky očekáván vysoký představitel státu a jeho hlavy, která nejvyšší vědeckopedagogický titul jmenovaným propůjčuje. A tady je ta chyba. Pan ministr se z obřadu s poukazem na pracovní důvody omluvil a nechal se zastoupit náměstkem. Kancelář prezidenta republiky tentokrát z podobných důvodů nevyšla svého zástupce vůbec. Stát a akademická obec se po letech nesetkaly na tradičně odpovídající úrovni. Rozhodně se to po roce 1989 stalo poprvé. Snad nejsem staromilce, když v tom nevidím zanedbatelný detail.

Jako vysokoškolský učitel vím, co profesura a usilování o ni znamenají, jakým přínosem je pro univerzitu vysoce erudovaný pedagog a vědec v jedné osobě. Jako bývalý náměstek

ministra školství odpovědný za oblast vysokého školství a vědy jsem zase měl příležitost zúčastnit se tvorby nového vysokoškolského zákona. Veřejná diskuse nepřipustila změnit ani píď na naší tradici jmenování vysokoškolských profesorů hlavou státu (ač v Evropě je praxe častěji jiná). Proto by se měl i podle nového zákona jednou nebo dvakrát ročně setkávat stát s představiteli vysokých učení. Jmenování profesorů vysokých škol je víc než úřední úkon nebo soukromý svátek. Je společným zastavením, slavnostním holdem vzdělanosti, svobodnému bádání a učení. Svým způsobem patří mezi akademické obřady a rozhodně je kulturním počinem. Ať už je nebo není naše obecná nálada skutečně „blbá“, není ještě čas takovou pozitivní, byť nemateriální hodnotu odložit. Akademické svobody, tituly, insignie, obřady a veřejné projevy úcty nejsou archaickým přežitkem, nad kterým by se dalo mávnout rukou. To bychom si jednou mohli vysokoškolské diplomy posílat poštou a jmenovací dekrety přebírat u úředního okénka.

Věřím, že tato vize je přehnaná a že ten letošní rok je zcela výjimečný. S konkrétními důvody nepolemizuju, neznám je. Ale schůze vlády, zasedání parlamentu, tiskové besedy, porady všeho druhu se konaly vždycky a budou konat stejně často jako dnes (ostatně jako přednášky, semináře a zkoušky na straně druhé). Tu slavnostní hodinu a půl si jednou do roka dopřejme.

Jan Hálek

Reflexe

Stručná úvaha o závisti

Člověk si možná nepřeje, aby mu lidé záviděli – velice si však přeje, aby mu měli co závidět.

Pokud mne rezidua mého křesťanského vychování neklamou, patří závist mezi sedmero hlavních hříchů. Je to tedy vlastnost záporná, nežádoucí, hříšná a odsouzeníhodná.

Nebudu se pokoušet závist definovat. Něco by se o tom určitě našlo v encyklopediích a psychologických slovnících. Je-li řeč o závisti, každý ví, o čem jde. Jde o to, že někdo má něco, co bych já chtěl, aby neměl. Především proto, že to něco nemám já – a já bych to měl rád – ať už proto, že na to nemám z důvodu mého objektivního společenského zařazení, anebo z důvodu subjektivní neschopnosti (nejlépe vyjádřené formulací „nemám na to“).

Onen pocit, že nemám, co bych chtěl a co jiní mají, důvěrně znám. Ten pocit se rodí kdesi hluboko uvnitř. Děsí mě, že to může být až v podvědomí a nedá se s tím tedy moc dělat. Moje pokusy pocit závisti překonat totiž odkazují na fakt mnohorozměrnosti lidských schopností: snažím se sebe přesvědčit, že nemám tamto (a na tamto) – zato však mám jiné (a na jiné), případně mám na to, abych mohl ono jiné získat, kdybych chtěl a kdyby mi to za to stálo.

Závist má své domovské právo i v akademickém prostředí. Závidíme jiným jejich postavení – což je závažné svědectví o bidě lidské duše, uvědomíme-li si, jak nahodile, vzhledem k okolnostem, svá postavení získáváme. Závidíme ovšem jiným také jejich

schopnosti, úspěchy, talent, nadání, výsledky. Bohužel na to někdy spotřebujeme spoustu energie a emoci, které by nám mnohem účinněji posloužily při inventuře vlastních schopností a pílě.

Obávám se, že závist souvisí s prostředím, v němž žijeme. Součástí, a to součástí velice zásadní, našeho prostředí je *princip soutěže* a s tím korelující mechanismus *konkurence*. I ve sportu dnes platí – *úspěch za každou cenu*. To ovšem znamená – i za cenu nepoctivosti, dopingu a jiného unfair jednání; bezohledné a nečisté. *Účel svěť prostředky*. Produktem mých obav je úsudek, že dokud bude smyslem života vyhrát, budou ti, kdo nevyhrají, mít důvod závidět.

Asi nejsem první, kdo si položil otázku, zdali nepatří závist k vnitřním, imanentním lidským potřebám. Třeba v návaznosti na snad už prokázanou lidskou potřebu *hrát si*. Hazardovat. Sázet. Uhadovat a předvídat, co by se mělo stát. Od toho je ke konceptu výhry či vítězství jenom krok.

Kdyby tomu tak opravdu bylo, přibyl by lidstvu další důvod ke starostem. Což se mne týká, protože já nejsem právě optimista.

Cynikové mezi námi tvrdí, že ani filantropie není nic než svého druhu soutěž. *Kdo dá víc*. A že i tady může závist nalézt svou živnou půdu.

Za svou osobu soudím, že závist není bytlna v lidském prostředí vyhubitelná. Zejména proto ne, že její kořeny dosahují hlouběji, nežli je uložena vrstva *mělo by se, nepatří se, není pěkné*. Závist jako taková je prokazatel-

ná jenom nepřímo; manifestuje se svými důsledky. Třeba ve formě *protekcce*, přehlížející záviděné a potlačující je na úkor toho, o čem sice nikdo nestojí – čemu však není třeba závidět.

Myslím, že z vesmírného hlediska je zcela nepodstatné, jak rychle se lidstvo bude vyvíjet od jednoho technologického stupně k dalšímu. Důležité je cosi jiného – možná bych to měl nazvat *harmonii* – i když nemám žádnou představu o jejich kritériích. Prostě schopnost nezalknout se sami sebou. Taký se tomu dá říkat *princip udržitelného rozvoje*.

Což nemá nic společného se *stranou mírného pokroku* v *mezích zákona* Jaroslava Haška.

S. Komenda

Diferenciace pracovišť se prohloubila

Příčinou, ne jedinou, ale určitě nejlépe viditelnou, je příkré nerovnoměrný zisk grantových prostředků. Některá pracoviště Univerzity Palackého a Fakultní nemocnice v Olomouci jsou dnes bohatá moderní přístrojovou technikou, která v interakci s intelektovým potenciálem pracoviště přináší výsledky s jasným mezinárodním významem. Hladce snesou evropské měřítko a jsou vizitkou vědecké kvality UP. Dotyční pracovníci o tom ale nechtějí příliš mluvit, nekulí napsat, z obav před neblahým vlivem této skutečnosti na jejich okolí. Obávají se lidské závisti v akademické oblasti důvodně?

-mh-

Zkušnosti ze zahraničí

Náš člověk ve Francii

Otiskujeme v (téměř) plném znění dopis absolventa Přírodovědecké fakulty UP **Jana Boháče** o jeho cestě životem. Jeho text nepotřebuje komentář – oslovuje příkladem osobní zdatnosti a kontinuitou univerzitní kulturní ideje:

Milý pane profesore, Váš dopis obsahuje články hovořící o setkání s Benjaminem Kurašem, mým dávným spolužákem a přítelem a publikovaný ve Vašem univerzitním časopise. Koukám na fotografii s vousatou tváří Kurašovou a v duchu si říkám: Ten Hejtmánek nesprávně zhodnotil situaci, ten to bude mít, chudák, se mnou těžký. Kuraš, dramaturg, spisovatel a žurnalista, vítěz verbálních i juridických disputací, a Boháč, otec řady legálních dětí, pracující ve sférách zcela prozaických, mezi výpočty, formuláři, obrazovkami, tiskárnami a telefony, ztracený kdesi v Pikardii. Kuraš – londýnský agitátor a bojovník za osobní svobody člověka, Boháč – usedlý v konformismu a konvencích francouzské vesnice, pracující ve sférách potlačení svobody konstruktérů průmyslových zařízení, uvalení na ně norem, brzo závazných na celém teritoriu evropském.

Inu, pane profesore, z toho bude potřeba nějak vycouvat či vyklíčekovat a připustit, že tohle, co Vám píšu, na článek nevydává, na rozdíl od Vašich setkání a relací s Kurašem.

Tedy: S Kurašem jsme spolužáci už od měšťanky a na gymnáziu [z Poděbrad nás neprávem považovali za spolčníky a iniciátory většiny

přestupků proti školnímu řádu. A tak pokud někde došlo k výchytkám ze školní normy, profesorský sbor se neuchyloval k tradičnímu vyšetřování okolností a aktérů incidentu, ale prohásili ultimativně: „To zase byla akce Kuraš-Boháč“ a přecházeli ihned k trestu. Po šťastně absolvované maturitě jsme oba pokračovali na olomoucké univerzitě. Ta nás přece jen poněkud oddělila. Kuraš dělal jazyky na filozofické fakultě, já jsem navigoval mezi přírodovědeckou a filozofickou fakultou: na jedné straně matematika a deskriptivní geometrie, na straně druhé výtvarná výchova. A tak se naše vztahy omezovaly na setkání v různých stáncích kulturních či při doplňování tekutin do našich suchem trpících útroh. Rok 1968 nás rozdělil úplně – on emigroval, já byl v polepšovně v Novém Jičíně, počínaje pedagogickou dráhu. Už tam jsem se polepšil, potom oženil a po třetím dítěti teprve přišel na to, že svým méně než vlažným postojem politickým (jako mladý a nadějný profesor hejčínského gymnázia jsem na výzvu jeho ředitele a vyššího stranického představitele o kraji odmítl vstoupit do nově se utvořivší mládežnické organizace SSM) nezaručuji svým dětem ani možnost středoškolského vzdělání. Emigrace pětičlenné rodiny byla téměř neuskutečnitelná. Jiskra naděje mi však svítila v podobě možnosti kooperace ministerstva školství se státy nesocialistickými. Francouzština byla nezbytná. Tu mi tehdy, už při zaměstnání, dala olomoucká jazyková škola

a preciznost Pavly Křížkové, její dnešní ředitelky. Kooperace se mi povedla na druhý pokus – Tunisko. Na stavební průmyslovce v Gabés jsem učil i předměty, které jsem nikdy neviděl. Ale věděl jsem, co chci a znal heslo „dobrý kantor naučí jakýkoliv předmět“. (Šťěstí, že mi nedali hodiny slohu či pravopisu v jejich mateřském jazyku.) Převahu nad záky po stránce odborné jsem získal. Ta však nestačila, bylo potřeba mít i převahu fyzickou. To bylo horší. Dělal jsem večer i ráno kliky a postupně nabýval na sebevědomí. Ale to hlavně: v Tunisku jsem si udělal mnoho známých, hlavně Francouzů, ale i Američanů a příslušníků jiných národností. S těmi jsem mohl počítat v případě emigrace. Tedy dvouletý pobyt v Africe mi otevřel cestu do Francie, kam jsem s celou rodinou emigroval v roce 1981.

Naše první kroky v emigraci byly usnadněny pomocí dvou tehdy již etablovaných Pařížanů, původem z Olomouce – Olgy Moris, dcery architekta Šlapety, a Ivana Theimera. Také Kuraš v Londýně byl připraven mi pomoci, byť měl tehdy řadu finančních obtíží.

Mezi prvními kroky v emigraci byl ten nejobtížnější: dostat práci. To v mém případě znamenalo naučit se informatiku. Vypůjčil jsem si příručku, brzo uviděl poprvé v životě počítač a začal jsem se znovu učit. Po několika měsících jsem dostal první práci, která se opírala o mé znalosti deskriptivní geometrie. Dosud blahore-

Dokončení na str. 8.

Zkušenosti ze zahraničí

čím docentům Šimkovi, Machalovi a dalším, kteří mne do tajů geometrie zasvěcovali. Postupně jsem byl nucen pronikat do věcí odborných, jež přicházely se změnami v charakteru pracovních úkolů. Bylo nutno udržovat úroveň v rychle se vyvíjející informatice. Zajisté, bez angličtiny to vše možné nebylo.

Tohle tedy k Vaší otázce, jak jsem se dostal, kde jsem. Ne zcela lehce. Vrhel jsem se do vody a dosud kolem sebe biju nohama i rukama, takže jsem se neutopil. Ale nejde o nic výjimečného, tento reflex má většina lidí. Jde jen o to, aby zprávu zmatené pohyby dostaly nějakou koordinaci umožňující plavat v jednom směru.

Ptáte se, co mi dalo studium na olomoucké univerzitě. Odpovídám Vám: mnoho. Velmi mnoho. Univerzita v prostředí tak kouzelného města jako je Olomouc, mezi lidmi, kteří mi dali základní impulzy a orientace pro můj další život. Před očima mi plynou toaře těch, co mi předali něco nejen z jejich odbornosti, ale navíc kousek z jejich osobnosti, jejich lidství, jejich duše. Stanislav Trávníček, bývalý děkan PŘF UP, profesor Navrátil, sochař, Inge Kosková, vynikající kreslířka, Stanislav Vymětal, grafik a keramik, Václav Zykmond, teoretik umění, Ivan Junk, pečující o nás zdravý vývoj tělesný... a ještě mnoho dalších, co nás dokázali ovlivnit. A v pozadí těchto tváří panorama Olomouce plné kulturních zařízení. Koncerty filharmonie, varhanní soutěže, ale i večery se studentskými kapelami, divadelní představení, filmový klub, přednášky, výstavy, setkání s lidmi, kteří silně převyšovali horizonty polí odborných či uměleckých. A tak nedokážu ve svých myšlenkách od sebe oddělit univerzitu a město, jsou spojené, rostlé. Mohu říci, že těch pět let na UP determinovalo můj život, dotvořilo mou osobnost, dalo mi základy a síly odborné, fyzické i morální pro další etapy mé životní pouťi. Proto se do Olomouce vracím vždy rád, proto jsem ve stálém kontaktu s městem.

Přeji Vám mnoho sil pro každou Vaši práci, která přispívá k tomu, že univerzita i město si udržují a prohlubují respekt a lásku všech, co jimi projdou.

J. Boháč,
Senlis, 2. 12. 1998

Studentská rubrika

Studentské animace

Součástí pregraduální přípravy studentů na roli učitele výtvarné výchovy je práce s výtvarným dílem. Jednou z forem, jak dětem výtvarné umění přiblížit, je animace, která rozhovor či besedu o výtvarném díle nebo umělci určitým způsobem oživuje. Podstatou animace je výtvarná akce s dětmi přímo na výstavě. Cílem animace je prohloubit zájem o výtvarné umění a prostřednictvím výtvarných aktivit dětí prohloubit jejich citové zážitky. V prosinci (1998) se uskutečnila animace v Galerii Caesar na výstavě J. Štourače a v Muzeu umění v Olomouci na výstavě A. Zemánkové. Animace vedla studentka 4. roč. uč. pro I. stupeň ZŠ Lenka Merglová s dětmi ze ZŠ Komenium (2., 3., 5. roč.). Děti se hravou formou, založenou na objevování a poznávání, dovídaly o postupech a záměrech umělce. O svých dojmech živě hovořily a svoje zážitky kresbou nebo malbou výtvarně vyjádřily.

Při přípravě studentských animací přislíbila další spolupráci Mgr. H. Mrázová z Muzea umění v Olomouci

Z. Nedořová, KVV PdF UP

Oprava

V minulém čísle ŽUP (č.17, *Studentská rubrika – Studentské fórum v Bratislavě*) se při prepisu textu vloudila chyba v podpisu. Studentka 3. roč. Pedagogické fakulty UP se jmenuje Marta Řehořková. Postižen se tímto redakce Žurnálu UP omlouvá.

-red-

Academia film 1999: 3. – 6. května (II)

Krátce o některých připravovaných seminářích

V minulém čísle ŽUP jsme otevřeli rubriku, jejímž cílem je informovat o průběhu příprav 34. ročníku festivalu AFO 99. Tentokrát bychom vás rádi krátce informovali o seminářích a videoprojekci, které budou soutěžní přehlídka doprovázet:

– PhDr. P. Urbášek, ředitel Archivu UP, připravuje setkání, na němž se přítomní budou zabývat historií, a to v kontextu s literaturou faktu a dokumentárním filmem. S pozvánkou k diskusi již souhlasili PhDr. R. Cílek, JUDr. P. Kosatík, PhDr. J. Leikert, PaedDr. Z. Mahler a prof. PhDr. D. Uhlíř, CSc.

– Doc. J. Fiala, FF UP, organizuje „non-stop“ projekci Olomouc ve filmu – olomoucká filmotéka je sice bohatá, neexistuje však instituce, která by takovou filmotéku záměrně vytvářela, udržovala a obohacovala, třebaže podíl Vlastivědného muzea v Olomouci, Státního okresního archivu v Olomouci, Audiovizuálního centra Univerzity Palackého, regionálního televizního studia Kabel Plus, jakož i Studia Vele-

hrad na dokumentaci současnosti a historie Olomouce a olomouckého regionu není zanedbatelný. Přehledka filmových a televizních dokumentů Olomouc ve filmu bude v rámci AFO 99 jedinečnou příležitostí pro všechny, jimž leží na srdci minulost a přítomnost města Olomouce. Zahnuje filmové a televizní dokumenty vzniklé po listopadu 1989, ale i starší filmové dokumenty, včetně dokladů produkce filmového odboru Hlavního výboru města Olomouce z let 1945–1949 a komunistické filmové propagandy.

– PhDr. T. Hrbek, kancléř UP, organizuje seminář s pracovním názvem *Netradiční přístup k dokumentu*. Účast již potvrdili ak. arch. D. Vávra a režisér R. Lipus. Seminář bude založen na jejich dokumentaristické práci (cyklus *Šumná města*).

(Podrobnější informace najdete na internetové adrese http://www.upol.cz/AFO_UP/aktualit.htm.cz)

-map-

...a příští týden...

22. ÚNORA

U-klub, Šmeralova 12, 19.00 hod.: Pavel Dobeš & Tomáš Kotrba – koncert folkový písničkář s osobitým „havířským“ slangem opět v U-klubu.

23. ÚNORA

Aula Centra Aletti, Křížkovského 2, 19.30 hod.: Recitál písničkáře Karla Cvrka a jeho hostů (vstup volný). Pořádá Vysokoškolské katolické hnutí Olomouc.

24. ÚNORA

PřF UP, posluchárna chemie, Křížkovského 10, 14.00 hod.: Přednáší prof. J. Fiala, DrSc., na téma: Zpracování experimentálních dat v anorganické a fyzikální chemii.

Teoretické ústavy LF UP (Hněvotínská 3), 16.00 hod.: Přednáškový večer I. a II. chirurgické kliniky LF UP a FN v Olomouci k životnímu jubileu prof. MUDr. J. Fischera, CSc. Koordinátoři: prof. MUDr. Vladimír Král, CSc., prof. MUDr. Miloslav Duda, DrSc. Přednáškový večer splňuje podmínky kontinuálního postgraduálního vzdělávání lékařů. Potvrzení o účasti lze získat předložením tohoto programu po skončení večera.

Farní sál na Svatém Kopečku, 18.00 hod.: Veřejná přednáška (s následnou diskusí) na téma „Kdo jsou svědkové Jehovovi“. Přednášet bude dr. ing. E. Krumpolc, CSc., vedoucí Katedry systematické teologie na CMTF UP Olomouc.

U-klub, Šmeralova 12, 20.00 hod.: Velkommen til Norge aneb olomoucká cizinecká legie. Redakce Vodopádu pro vás připravila další večer – na rozdíl od toho minulého, který byl věnován rozloženým studentům, bude stávající večer dedikován studentům ze zahraničí. Z programu: vystoupení Heddy, Camilly a hostů, umělecká performance a roztodivné příspěvky, vystoupení kapely AEROFLOT (ex-B.B.) aj.

Aula Centra Aletti, Křížkovského 2, 20.30 hod.: V. přednáška z cyklu o partnerských vztazích „Chodili spolu aneb z čisté lásky“. Téma: Umění přijmout sama/samu sebe – sebevědomí. Pořádá Vysokoškolské katolické hnutí Olomouc.

27. ÚNORA

Sportovní hala FTK UP, 17.00 hod.: basketbal SK UP–Sparta Praha, ženy II. liga,
Sportovní hala FTK UP, 19.00 hod.: basketbal SK UP–USK Praha, muži NL.

28. ÚNORA

Sportovní hala FTK UP, 9.00 hod.: basketbal SK UP–Karlovy Vary, ženy I. liga,
Sportovní hala FTK UP, 11.00 hod.: basketbal SK UP–Pardubice, muži NL.